

Finansiering av Mölndalsåns vattenråd

12

2021KS321

Kommunstyrelsen

Datum
2022-01-18

Diarienummer
2021KS321 422

Finansiering av Mölndalsåns vattenråd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beviljar Mölndalsåns vattenråds ansökan om en årsavgift på 103 000 kr per år från och med 2022.

Kommunstyrelsen beslutar att uppdraget med att genomlysna arbetet med vattenfrågor ur ett organisatoriskt och finansiellt perspektiv är avslutat.

Sammanfattning av ärendet

Mölndalsåns vattenråd är ett samverkansorgan mellan Bollebygds, Härrydas och Lerums kommun samt Mölndals stad, Göteborgs stad och ett antal intresseorganisationer. Rådet ska verka för att vattnet inom Mölndalsåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status samt skapa samsyn kring vattenresurserna inom Mölndalsåns avrinningsområde.

Den 16 mars 2021 ställde Mölndalsåns vattenråd en förfrågan om finansiering av rådets verksamhet till kommunstyrelsen i Bollebygds, Härrydas och Lerums kommun samt Mölndals och Göteborgs stad. Enligt finansieringsförslaget ska årsavgiften för Härryda kommun öka från 7 444 kr till 103 000 kr. Bakgrunden till förslaget är att vattenrådet vill engagera en åtgärdssamordnare på deltid för att initiera vattenvårdande åtgärder.

Den 26 augusti 2021 § 274 beslutade kommunstyrelsen att återremittera ärendet för att få en genomlysning av arbetet med vattenfrågor ur ett organisatoriskt och finansiellt perspektiv. Sen dess har förvaltningen sammanställt vilka vattenråd och vattenvårdsförbund kommunen är medlem i, vad de arbetar med samt sammanställt de kostnader som kommunen har som är kopplade till vattenfrågor och redovisat detta för kommunstyrelsen. Mölndalsåns vattenråd genomförde även en presentation över sitt arbete på kommunstyrelsens sammanträde den 13 januari 2022.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 18 januari 2022
- Kommunstyrelsens beslut den 26 augusti 2021 § 274

- Presentation över vattenråden och vattenvårdsförbunden som Härryda kommun är medlem i
- Finansiering av Mölndalsåns vattenråd
- Arbetsordning Mölndalsåns vattenråd
- Broschyr Mölndalsån

Ärendet

Den 16 mars 2021 ställde Mölndalsåns vattenråd en förfrågan om finansiering av rådets verksamhet till kommunstyrelsen i Bollebygds, Härrydas och Lerums kommun samt Mölndals och Göteborgs stad. Enligt finansieringsförslaget ska årsavgiften för Härryda kommun öka från 7 444 kr till 103 000 kr. Bakgrunden till förslaget är att vattenrådet vill engagera en åtgärdssamordnare på deltid för att initiera vattenvårdande åtgärder.

Den 26 augusti 2021 § 274 beslutade kommunstyrelsen att återremittera ärendet för att få en genomlysning av arbetet med vattenfrågor ur ett organisatoriskt och finansiellt perspektiv. Sen dess har förvaltningen sammanställt vilka vattenråd och vattenvårdsförbund kommunen är medlem i, vad de arbetar med samt sammanställt de kostnader som kommunen har som är kopplade till vattenfrågor och redovisat detta för kommunstyrelsen. Mölndalsåns vattenråd genomförde även en presentation över sitt arbete på kommunstyrelsens sammanträde den 13 januari 2022.

Mölndalsåns vattenråd

Ett av Göteborgsregionens arbetsområde är att säkra och förbättra vattenkvaliteten i regionens sjöar, vattendrag och hav. För att klara kraven i EU:s vattendirektiv har Göteborgsregionen tillsammans med Göta älvs vattenvårdsförbund bildat vattenråd för Göta älv, Mölndalsån och Säveån.

Mölndalsåns vattenråd bildades 2008. Medlemmar i vattenrådet är Bollebygds kommun, Göteborgs stad, Härryda kommun, Lerums kommun, Mölndals stad, Mölndals Kvarnby vattenvårdsförening, Lantbrukarnas Riksförbund, Södra Skogsägarna, Naturskyddsföreningen, Mölndalsåns fiskeråd och Sportfiskarna. Vattenrådet är ett forum för dialog mellan olika intressenter avseende vattenfrågor med koppling till Mölndalsåns avrinningsområde och en central uppgift för vattenrådet är att skapa lokal förankring och delaktighet kring vattenfrågor.

Vattenrådets arbete utgår från EU:s vattendirektiv och svensk vattenförvaltning och verkar för att vattnet inom Mölndalsåns avrinningsområde uppnår och håller god ekologisk och kemisk status. Till exempel genomför rådet under 2021 inventering av vandringshinder i Mölndalsåns avrinningsområde. Vattenrådet kommer även med synpunkter till Vattenmyndigheten och vattendelegationen inom Västerhavets distrikt när det gäller arbetet med att genomföra vattendirektivet och är även remissinstans på Vattenmyndighetens samrådsmaterial. I arbete med att påverka vattenfrågor är vattenrådet även en remissinstans när det gäller samhälls- och naturmiljöutvecklingen i avrinningsområdet.

Varje medlemskommun har två representanter i vattenrådet och resterande medlemsorganisationer har varsin. Göta älvs vattenvårdsförbund svarar för vattenrådets ekonomiadministration, dokumentation, sekreterarskap och

liknande uppgifter. För denna administration debiteras en timkostnad. Vattenvårdsförbundet är ytterst ansvarig för vattenrådets ekonomi och ska kontinuerligt informeras om dess status.

I den mån rådets kostnader inte täcks av bidrag från Vattenmyndigheten eller annat stöd, ska rådets gemensamma kostnader täckas av medlemskommunerna till lika delar. Varje medlemsorganisation har rätt till att reservera sig mot ställningstaganden i rådet som innebär kostnader för organisationen. Medlemsorganisationen är i sådant fall inte ansvarig för de kostnader som föranleds av ställningstagandet.

Finansieringsförslag

För att få ett fungerande och mer effektivt arbete inom Mölndalsåns avrinningsområde har vattenrådet utarbetat ett förslag till årsavgift för medlemskommunerna samt en modell över hur avgiften ska fördelas mellan de olika kommunerna från och med 2022. Syftet är att möjliggöra för vattenrådet att initiera vattenvårdande åtgärder samt engagera en åtgärdssamordnare på deltid.

Förslaget innebär att medlemskommunernas sammanlagda årliga avgift baseras på 2 kr/invånare inom Mölndalsåns avrinningsområde. Den totala årsavgiften från alla berörda kommuner blir enligt beräkningsmodellen 350 000 kr. Dessa fördelas så att hälften av avgiften grundar sig på respektive kommuns andel av den totala befolkningen och hälften på hur stor andel av avrinningsområdet respektive kommun har. För Härryda kommuns del innebär det att den årliga avgiften blir 103 000 kr.

Anders Ohlsson
Samhällsbyggnadschef

§ 274

Dnr 2021KS321

Finansiering av Mölndalsåns vattenråd

Beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen för att få en genomlysning av arbetet med vattenfrågor ur ett organisatoriskt och finansiellt perspektiv. Samt hur kommunen arbetar med riskområden i kommunen och i samverkan.

Jäv

Fråga om jäv lyfts med anledning av att Bengt Johansson är ledamot i Mölndalsåns vattenråd. Bengt Johansson anser sig inte vara jävlig. Kommunstyrelsen anser inte att Bengt Johansson är jävlig. Kommunstyrelsen beslutar att behandla ärendet med alla ledamöter och ersättare fortsatt närvarande.

Sammanfattning av ärendet

Mölndalsåns vattenråd är ett samverkansorgan mellan Bollebygds, Härrydas och Lerums kommun samt Mölndals stad, Göteborgs stad och ett antal intresseorganisationer. Rådet ska verka för att vattnet inom Mölndalsåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status samt skapa samsyn kring vattenresurserna inom Mölndalsåns avrinningsområde.

Den 16 mars 2021 ställde Mölndalsåns vattenråd en förfrågan om finansiering av rådets verksamhet till kommunstyrelsen i Bollebygds, Härrydas och Lerums kommun samt Mölndals och Göteborgs stad.

För att få ett fungerande och effektivt vattenvårdsarbete inom Mölndalsåns vattenråd föreslår vattenrådet att rådets medlemskommuner avsätter en budget, utöver det årliga samverkansbidraget från Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt, från och med 2022. Enligt förslaget ska kommunernas sammanlagda årliga avgift baseras på 2 kr/invånare inom Mölndalsåns avrinningsområde, avrundat till 350 000 kr. Dessa fördelas så att hälften av avgiften baseras på respektive kommuns andel av den totala befolkningen och hälften baseras på hur stor andel av avrinningsområdet respektive kommun har. Enligt förslaget ska Härryda kommun betala 103 000 kr per år.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 1 juli 2021
- Förfrågan gällande finansiering av Mölndalsåns vattenråd
- Arbetsordning Mölndalsåns vattenråd

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2021-08-26

- Broschyr Mölndalsån

Förslag till beslut på sammanträdet

Per Vorberg (M) föreslår med instämmande av Patrik Linde (S) och Roland Jonsson (MP) att kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen för att få en genomlysning av arbetet med vattenfrågor ur ett organisatoriskt och finansiellt perspektiv. Samt hur kommunen arbetar med riskområden i kommunen och i samverkan.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen bifaller Per Vorbergs förslag och finner att så sker.

Paragrafen är justerad

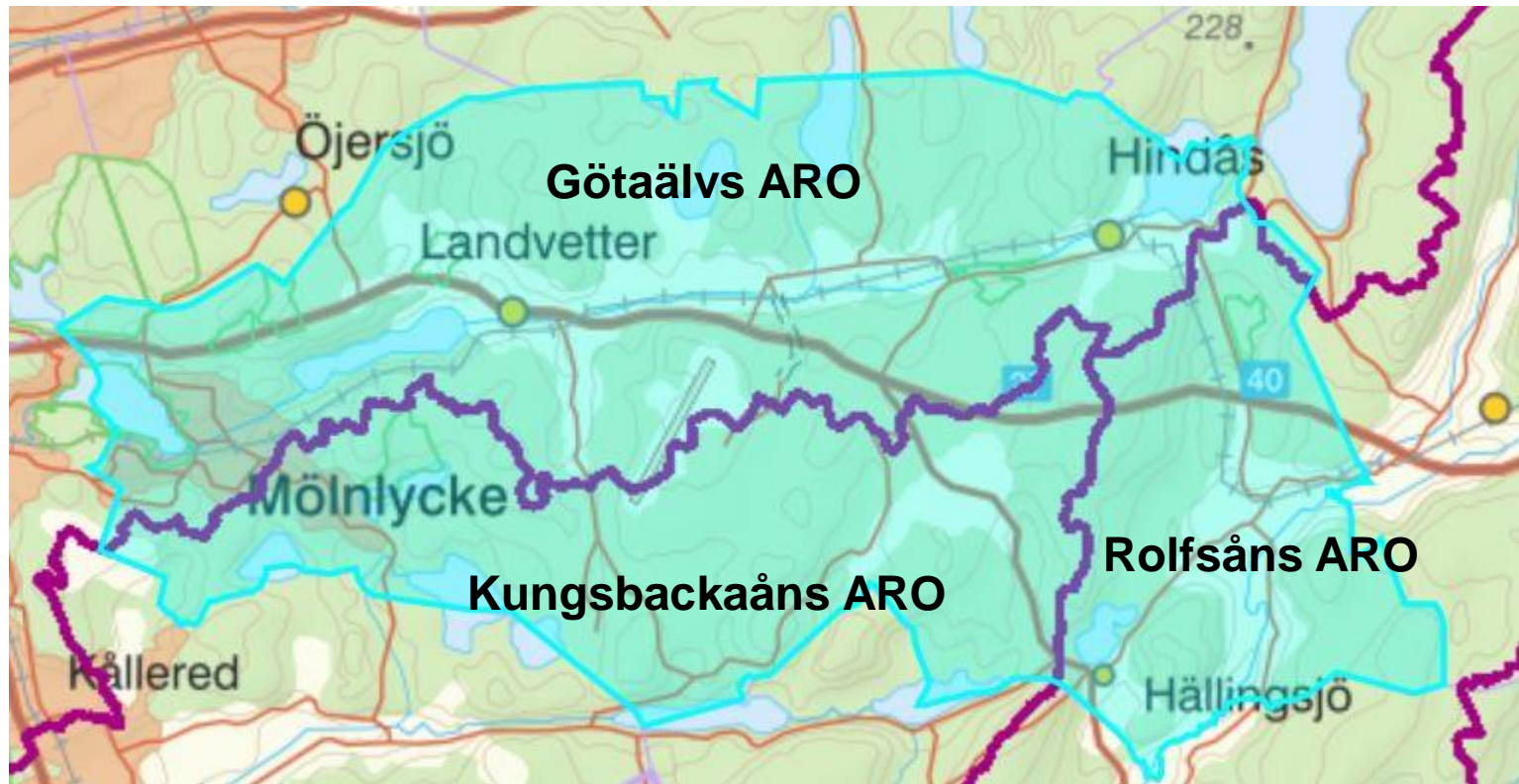

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Medlemskap i Vattenråd och Vattenvårdsförbund

Emma Nevander
Kommunekolog

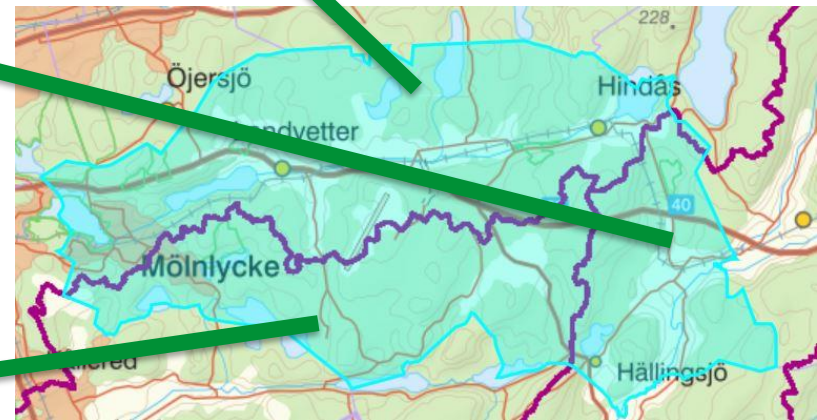
Avrinningsområden (ARO)

Vattenråd- och förbund som kommunen är med i

- Mölndalsåns vattenråd
- Göta älvs vattenvårdsförbund
- Lygnerns vattenråd
- Kungsbackaåns vattenvårdsförbund och vattenråd

Vattenråden hjälper till att öka medvetenheten om vattenfrågor

- Helhetsperspektiv
- Bättre beslut
- Kunskapsutveckling

Vilka är med i vattenråden?

- Kommuner inom avrinningsområdet
- Föreningar och företag som påverkar eller har ett direkt intresse av avrinningsområdet eller som förväntas följa vattenrådet stadgar och beslut

Vattenråd

- Forum för lokal samverkan
- EU:s vattendirektiv
- Samråder med Vattenmyndighet om statusklassning, MKN och åtgärdsprogram
- Finansieras av Vattenmyndighet och Länsstyrelsen

Vattenvårdsförbund

- Medlemmar har utsläpp till vatten
- Samordnad recipientkontroll (åläggande utifrån Miljöbalken)
- Analyserar trender och visar på avvikelser
- Finansieras av medlemmarna

Mölnbalsåns vattenråd

Representanter från kommunen:

- Bengt Johansson (M) /
Erik Lagerström (L)
- Kommunekolog/
miljöskyddsinspektör

Möndalsåns vattenråd

Syfte:

- Lokal samverkansgrupp till vattenmyndigheter utifrån EU:s vattendirektiv och svensk vattenförvaltning
- Verka för att vattnet i avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status

Möndalsåns vattenråd

Uppgifter:

- Forum för dialog mellan olika intressenter avseende vattenfrågor med koppling till avrinningsområde
- Remissinstans med utgångspunkt i vattendirektivets krav när det gäller samhälls- och naturmiljöutvecklingen i avrinningsområdet
- Medverkar till att kunskapsunderlag om förhållanden i avrinningsområde tas fram och verka för att åtgärder vidtas
  - ***Finansierar eller genomför inga fysiska återkommande åtgärder i vattenområdet***
    - ***Genomför projekt med hjälp av bidrag***

Möndalsåns vattenråd

Exempel på genomförda åtgärder:

- Inventering av vandringshinder i biflöden till Möndalsån
- Vattendragsvandring längs Möndalsån
- Biotopkartering - inventerar olika biotoper
- Information om pedagogiska vattendrag för grundskolor inom Möndalsån

Möndalsåns vattenråd

- Härryda kommun betalade: **7 444 kr** (2020)
- Kommunerna delar lika på kostnaderna som överstiger samverkansbidraget på 40 000/ år från Vattenmyndigheterna
- Nytt förslag: **103 000 kr** / per år

Nytt finansieringsförslag

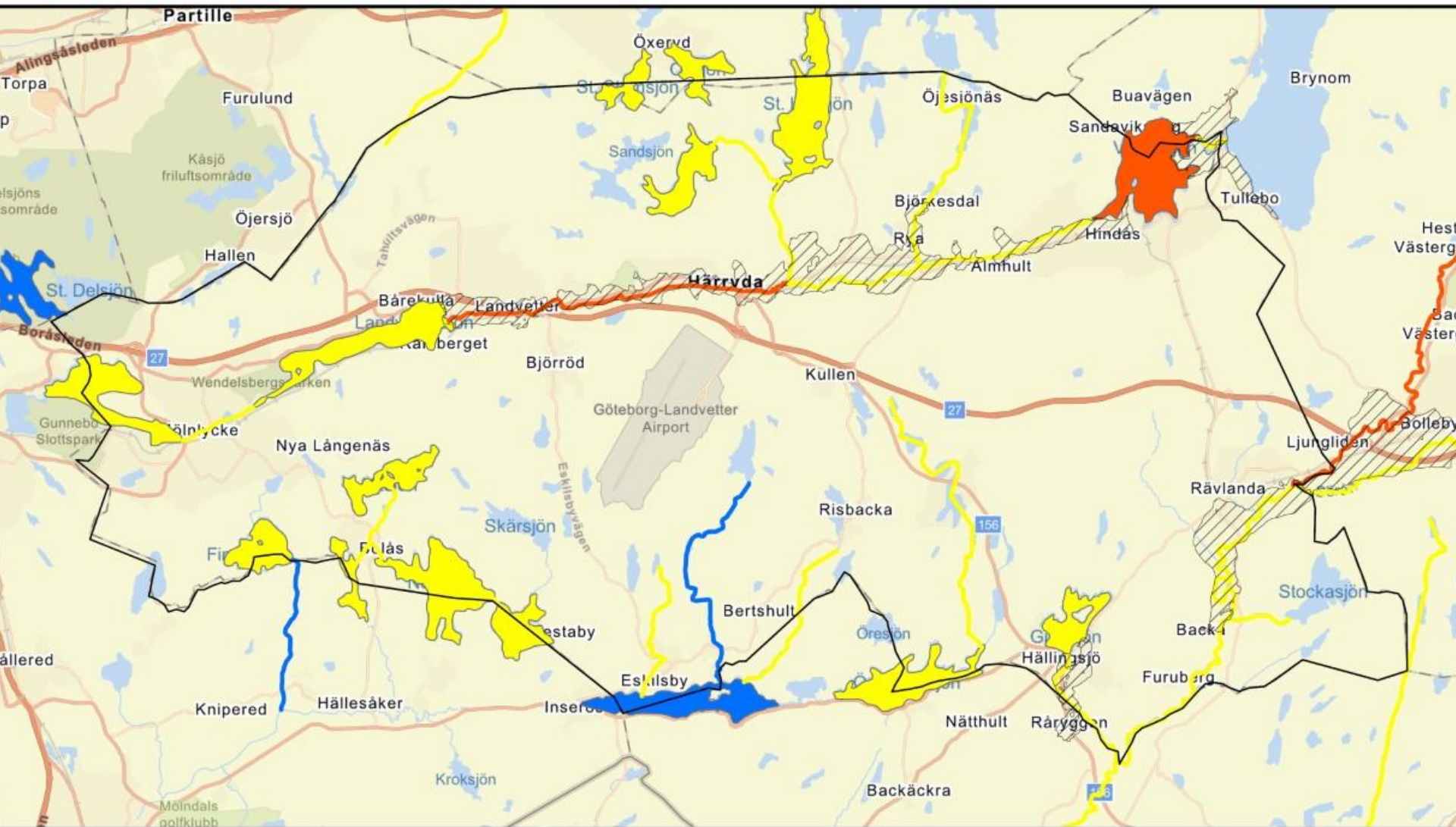
- Halva avgiften grundar sig på respektive kommuns andel av den totala befolkningen, baseras på 2 kr/invånare
- Halva avgiften på hur stor andel av avrinningsområdet respektive kommun har
- Härryda kommuns föreslagna årliga avgift: **103 000 kr**
- Kommunernas sammanlagda årliga avgift: 350 000 kr

Nytt finansieringsförslag

Syfte: Möjliggöra för vattenrådet att engagera en åtgärdssamordnare på deltid för att initiera vattenvårdande åtgärder

Exempel på åtgärder:

- åtgärda vandringshinder (vägtrummor och fisktrappor)
- åtgärder för att gynna biologisk mångfald och för vandrande fisk, tex lägga ut stora stenar i vattendrag
- projekt som återskapar våtmarker
- Projekt som bidrar till att upprätthålla/ få en "God vattenstatus"

 Grundvatten MKN - God kvalitativ status

 Härryda kommungräns

Vattendrag MKN inom Härryda

Ekologisk status

- God
- Måttlig
- Otillfredställande

Sjöar MKN inom Härryda

Ekologisk status

- God
- Måttlig
- Otillfredställande

Datum kartproduktion: 2021-02-09
 Koordinatsystem: SWEREF99 TM
 Copyright bakgrundskarta: Världstäckande vägkarta: Lantmäteriet, SDFE, Esri, HERE, Garmin, METI/NASA, USGS

0 0.5 1 2 3 4
 Kilometers

N

Lygnerns vattenråd

Representanter från kommunen:

- Sven Johansson (M)
- Miljöskyddsinspektör

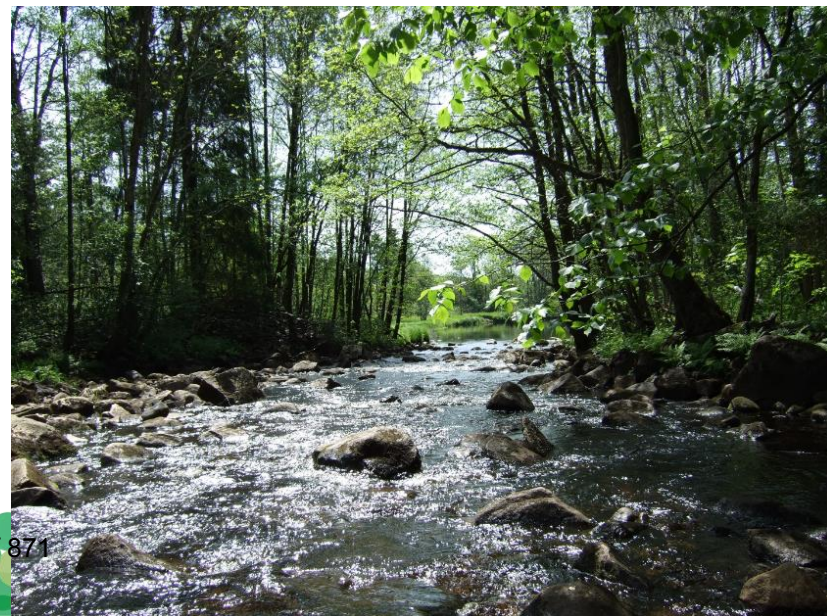

SAMARBETE FÖR BÄTTRE VATTEN

Lygnerns vattenråd

Syfte:

- Aktivt och drivande medverka i planeringsprocesser för att bevara eller uppnå god vattenstatus i Lygnern/Rolfsån och dess avrinningsområde
- Arbetet ska omfatta både grundvatten och ytvatten.

Lygnerns vattenråd

Uppgifter:

- Fortlöpande följa vattnets beskaffenhet och dess förändringar och vattenföring
- Skriftligen lämna medlemmarna en redogörelse av genomförda undersökningar och vid behov lämna förslag till vattenvårdande åtgärder
- Medverka aktivt i planeringsprocesser genom att diskutera frågor och medverka till lösningar samt förankra åtgärdsplaner lokalt runt Lygnern/Rolfsån

Lygnerns vattenråd

Exempel på genomförda åtgärder

- Samverkat för att återskapa vandringsvägar för fiskar och andra arter i vattensystemet
- Återplacera stenblock från åfårans kanter som tidigare rensats undan bland annat på grund av flottning av timmer
- Arbetat med utepedagogik i spännande vattenmiljöer vid skolorna i Rolfsåns avrinningsområde

Lygnerns vattenråd

Totalkostnad: **50 000 kr**

Varav:

Medlemsavgift: 15 000 kr

Recipientkontrollkostnad: 35 000 kr

Kungsbackaåns vattenvårdsförbund och vattenråd (KBAVVF)

Representanter från kommunen:

- Sven Johansson (M) /
Martin Hellegren (C)

Foto: www.kbavvf.se

KBAVVF

Syfte:

Samordna den verksamhet som behövs för att:

- Ta tillvara medlemmarnas gemensamma intresse att främja vattenvården i Kungsbackaåns/Lindomeåns avrinningsområde
- Förbundet utför den kontrollskyldighet, som ligger på enskilda medlemmar enligt lag eller beslut av myndighet
- vattenrådet utgöra kontaktorgan för avrinningsområdet gentemot Vattenmyndigheten

KBAVVF vattenråd

Exempel på genomförda åtgärder:

- Anlagt tvåstegdike och våtmark i Mölndal för att minska tillförseln av näringsämnen till Kungsbackaån
- Yttrar sig på remisser

KBAVVF

Medlemsavgift: **40 000 kr**

Göta älvs vattenrådsförbund

Representanter från kommunen:

- Bengt Johansson (M)

GÖTA ÄLVS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

Göta älvs vattenvårdsförbund

Syfte:

Skydda och förbättra vattendragens vattenkvalitet inom Göta älvs avrinningsområde nedströms Vänern.

Göta älvs vattenvårdsförbund

Uppgifter:

- Samordnad recipientkontroll
- Dokumenterar nuläge och förändringar av status genom fastställt kontrollprogram samt specialundersökningar
- Upplýsa om betydande avvikelser

Göta älvs vattenvårdsförbund

Exempel på genomförda åtgärder

- Återkommande vattenprover vid ett 60-tal provtagningspunkter i Göta älv och dess biflöden och större sjöar
- Utför olika biologiska och kemisk-fysiska specialundersökningar
  - *Miljögifter i sediment i Göta älv*
  - *Bottenfauna i Göta älv, Norde älv och Mölndalsån*

Göta älvs vattenvårdsförbund

Totalkostnad: 64 676 kr

Varav:

Medlemsavgift: 10400 kr

Recipientkontrollkostnad: 54 276 kr

2020

Totalkostnader

Vattenråd/ förbund	Medlemsavgift	Recipientkontroll kostnad	Totalkostnad
Mölndals vattenråd	7 445 kr		7 445 kr
Lygnerns vattenråd	15 000 kr	35 000 kr	50 000 kr
Kungsbackaåns vattenvårdsförbund och vattenråd	40 000 kr		40 000 kr
Göta Älvs Vattenvårdsförbund	54 276 kr	10 400 kr	64 676 kr
Totalt			162 121 kr

2022

Totalkostnader *med framtida höjning*

Vattenråd/ förbund	Medlemsavgift	Recipientkontroll kostnad	Totalkostnad
Mölnadals vattenråd	103 000 kr		103 000 kr
Lygnerns vattenråd	15 000 kr	35 000 kr	50 000 kr
Kungsbackaåns vattenvårdsförbund och vattenråd	40 000 kr		40 000 kr
Göta Älvs Vattenvårdsförbund	54 276 kr	10 400 kr	64 676 kr
Totalt			257 676 kr

Till Kommunstyrelserna i:
Bollebygd, Härryda, Lerum,
Mölndal och Göteborg

Angående finansiering av Mölndalsåns vattenråd och samarbete mellan kommunerna för att nå god vattenstatus inom Göta älvs avrinningsområde

Under 2019 påbörjades en diskussion i vattenrådet om dess framtida arbete och roll i kommunernas gemensamma arbete för att nå en god vattenstatus i dess vattenförekomster enligt EU:s Vattendirektiv. För att komma framåt i åtgärdsarbetet krävs mellankommunala samarbeten inom avrinningsområdet. Samverkan som sker i vattenråden är en bra grund för en vidareutveckling av det mellankommunala åtgärdsarbetet.

För att få ett fungerande och effektivt vattenvårdsarbete inom Mölndalsåns vattenråd föreslås att en budget, utöver det årliga samverkansbidraget från Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt, ska avsättas fr o m 2022.

Förslaget är att kommunernas sammanlagda årliga avgift är baserat på 2 kr/invånare inom Mölndalsåns avrinningsområde, avrundat till 350 000 kr. Dessa fördelas så att hälften av avgiften baseras på respektive kommuns andel av den totala befolkningen och hälften baseras på hur stor andel av avrinningsområdet respektive kommun har (se nedanstående tabell).

Fördelningen blir då enligt befolkningssiffror fr 2018-12-31:

Kommun	Inv inom ARO	Avgift 50% per inv	Areal inom ARO (km ²)	% av ARO	Avgift 50% per andel av ARO	Summa
Bollebygd	891	1 000	45,72	17%	30 000	31 000
Göteborg	114 162	114 000	29,19	11%	19 000	133 000
Härryda	17 801	18 000	131,82	49%	85 000	103 000
Lerum	328	0	16,13	6%	10 000	10 000
Mölndal	41 714	42 000	47,45	18%	31 000	73 000
Summa	176 850	175 000	270,31	100%	175000	350000

Med en budget skulle vattenrådet kunna initiera vattenvårdande åtgärder samt engagera en åtgärdssamordnare på deltid.

Mölndalsåns vattenråds arbetsordning samt en folder om vattenrådet bifogas. Efter beslut om finansiering från samtliga kommuner justeras arbetsordningen så att ovanstående finansiering ingår.

Arbetsordning för Mölndalsåns vattenråd

1 § Bakgrund

Bollebygds kommun, Göteborgs stad, Härryda kommun, Lerums kommun och Mölndals stad har efter överläggningar beslutat ta initiativ för bildande av ett vattenråd för Mölndalsåns avrinningsområde.

Denna arbetsordning har antagits vid vattenrådets möte i Mölndal den 27 mars 2015.

2 § Ändamål

Vattenrådets ändamål är att vara en lokal samverkansgrupp till länsstyrelsen och övriga vattenmyndigheter för Mölndalsåns avrinningsområde utgående från EU:s vattendirektiv och svensk vattenförvaltning.

Vattenrådet skall verka för att vattnet inom Mölndalsåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status.

3 § Uppgifter

Vattenrådet skall vara ett forum för dialog mellan olika intressenter avseende vattenfrågor med koppling till Mölndalsåns avrinningsområde.

Vattenrådet har en viktig roll att fungera som remissinstans med utgångspunkt i vattendirektivets krav när det gäller samhälls- och naturmiljöutvecklingen i avrinningsområdet.

Vattenrådet har främst en viktig lokal roll men skall även påverka vattenfrågorna regionalt och nationellt bland annat genom synpunkter och kommentarer på vattenmyndighetens samrådsmaterial och informationen i VISS-databasen.

Vattenrådet skall hålla sig uppdaterad med aktuell och relevant lagstiftning

Vattenrådet skall medverka till att kunskapsunderlag om förhållanden i Mölndalsåns avrinningsområde tas fram och verka för att åtgärder vidtas men finansierar eller genomför inga fysiska åtgärder i vattenområdet.

Miljöövervakningen förutsätts, liksom tidigare, skötas av Göta älvs vattenvårdsförbund där Mölndalsåns avrinningsområde ingår.

Vattenrådet skall medverka till att sprida information om den svenska vattenförvaltningen och förhållandena i Mölndalsåns avrinningsområde för att därigenom öka kunskapen och medvetenheten om vattenmiljön hos allmänheten och politiker.

4 § Medlemmar

Vattenrådets medlemmar är Bollebygds kommun, Göteborgs stad, Härryda kommun, Lerums kommun, Mölndals stad, Mölndals Kvarnby vattenvårdsförening, Lantbrukarnas Riksförbund, Södra Skogsägarna, Naturskyddsföreningen, Mölndalsåns fiskeråd och Sportfiskarna.

Vattenrådet prövar självt om ytterligare organisation som söker medlemskap skall erbjudas detta. Samtliga medlemmar i vattenrådet skall ha anknytning till Mölndalsån.

5 § Representation

Respektive kommun representeras av två ledamöter, varav en är politiker och en är tjänsteperson. Övriga medlemmar har en ledamot vardera.

För varje ledamot skall det finnas en ersättare. Ersättaren har närvaro- och yttranderätt vid rådets möten. När ersättare träder in för ledamot har ersättaren ledamots ställning.

Rådet utser självt en ordförande och en vice ordförande att leda vattenrådets möten och arbete. De ska representera i vattenrådet ingående kommuner och/eller organisationer.

Ordförande och vice ordförande väljs av rådet för två år. Avgående ordförande och/eller vice ordförande kan omväljas.

Sekreterarskapet framgår av 9 § Administration.

6 § Arbetsformer

Vattenrådet bestämmer självt när möten skall hållas. Kallelse med dagordning bör skickas till ledamöter och ersättare minst en vecka före mötet.

Vattenrådet äger bjuda in företrädare för andra organisationer med intressen i eller kunskaper om vattenfrågor som är relevanta för Mölndalsån till sina möten eller särskilt samråd samt starta referens- och arbetsgrupper. Vattenrådet äger också ordna sammankomst dit allmänheten bjuds in.

7 § Beslut

Vattenrådets yttrande till vattenmyndigheten eller andra organisationer skall föregås av en remiss till medlemmarna. Vid oenighet inom vattenrådet eller bland dess medlemmar skall samtliga yttranden framföras.

Beslut om vattenrådets förvaltning fattas med enkel majoritet där varje medlemsorganisation har en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

8 § Arvoden

Vattenrådets ledamöter erhåller inga arvoden eller andra ersättningar för sin medverkan.

9 § Administration

Vattenrådet är en samarbetsform och därmed inte någon organisation eller juridisk person. Vattenrådets ekonomi är separerad från vattenvårdsförbundets men vattenrådet administreras av Göta älvs vattenvårdsförbund, som svarar för ekonomiadministration, dokumentation, sekreterarskap och liknande uppgifter. För denna administration debiteras en timkostnad.

Vattenvårdsförbundet är ytterst ansvarig för vattenrådets ekonomi och ska kontinuerligt informeras om dess status. Vid risk för överskridande av den av årsmötet beslutade budgetramen ska beslutsunderlag beredas vattenvårdsförbundets styrelse inför beslut. Detta beslutsunderlag ska inkludera en plan för hur eventuella budgetöverskridanden hanteras.

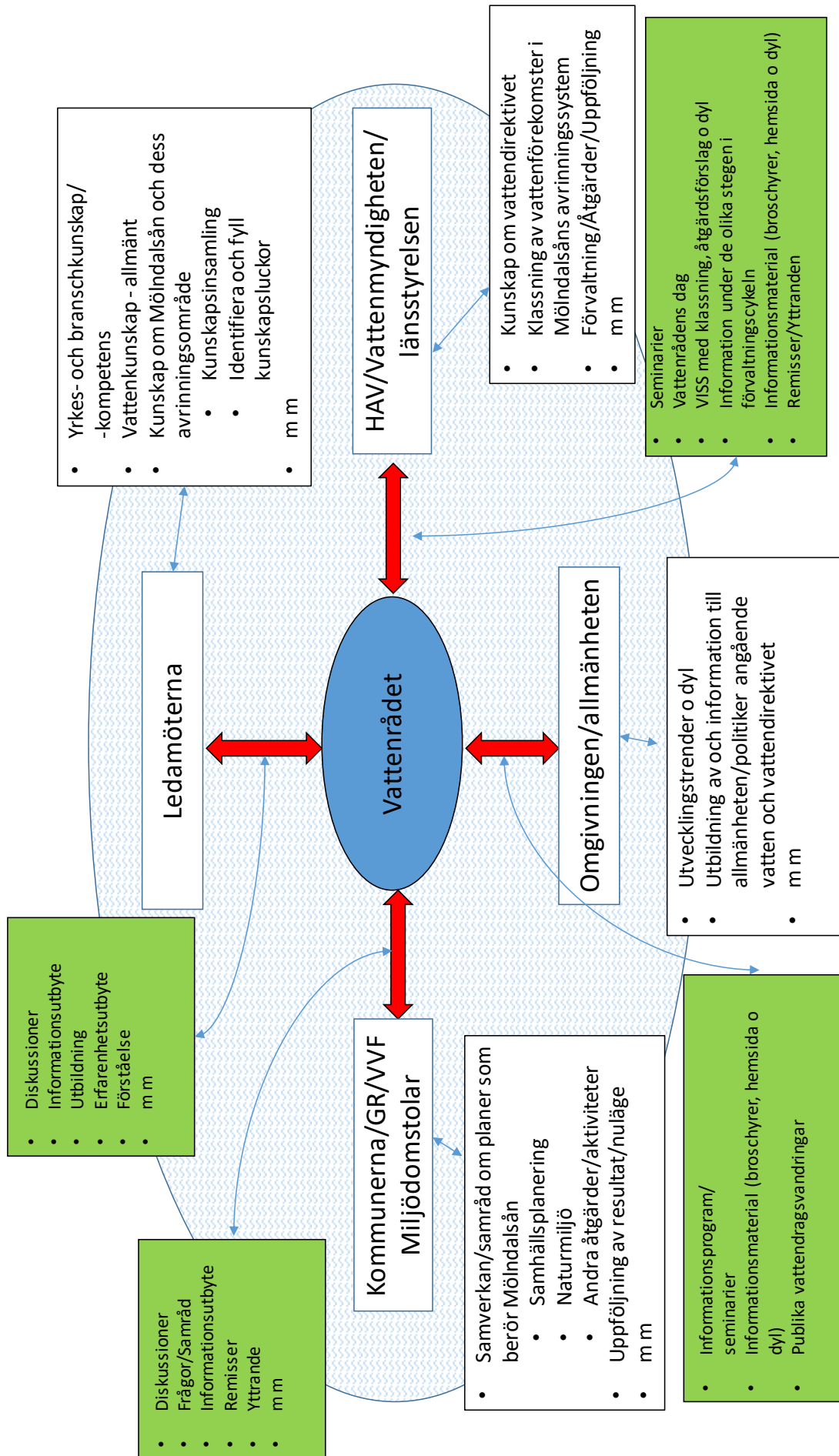
För att säkerställa koppling mellan vattenrådet och vattenvårdsförbundet ska vattenvårdsförbundets arbetsutskott (AU) löpande informeras om de projekt vattenrådet avser att starta. Vattenvårdsförbundet har rätt att avbryta projekt.

I den mån rådets administrationskostnader inte täcks av bidrag från Vattenmyndigheten eller annat stöd, skall rådets gemensamma administrationskostnader täckas av medlemskommunerna till lika delar.

Medlem äger reservera sig mot ställningstaganden i rådet som innebär kostnader för medlemsorganisationen. Reservationen skall framgå av mötesanteckningarna. Medlemsorganisationen är i sådant fall inte ansvarig för de kostnader som föranleds av ställningstagandet.

10 § Översyn

En översyn av denna arbetsordning skall ske årligen och förslag till eventuella förändringar framläggas för medlemmarna senast den 31 mars.

Upptäck Möndalsåns vattensystem

Upptäck vattensystemet

Få har sett hur Mölndalsåns avrinningsområde ser ut. Kartan visar hur väven av vatten länkar samman landskapet, oss människor och hela ekosystemet. Ett system som vi är helt beroende av.

Regnet som faller inom området förs via rännilar, grundvatten och slutligen Mölndalsån ut till Göta älv och havet. Området sträcker sig sex mil från höglänt "vildmark" i öster till storstad i väster.

Här finns alla typer av vattenmiljöer från mossar, skogsbäckar, tjärnar, stora sjöar, forsar och fall till lugna åar. Variationen ger förutsättning för en mångfald av arter.

Denna mångfald renar vattnet och håller systemet friskt. Dessutom är den viktig för vår rekreation. I området kan du höra ljudet från rinnande vatten och uppleva underbara naturpärlor.

Mängden människor i området växer, vilket ökar trycket på naturen och vattnet. Samtidigt blir behovet större av rent vatten och rekreation. Rådasjön och Delsjöarna är regionens viktigaste sjöar för både dricksvatten och friluftsliv.

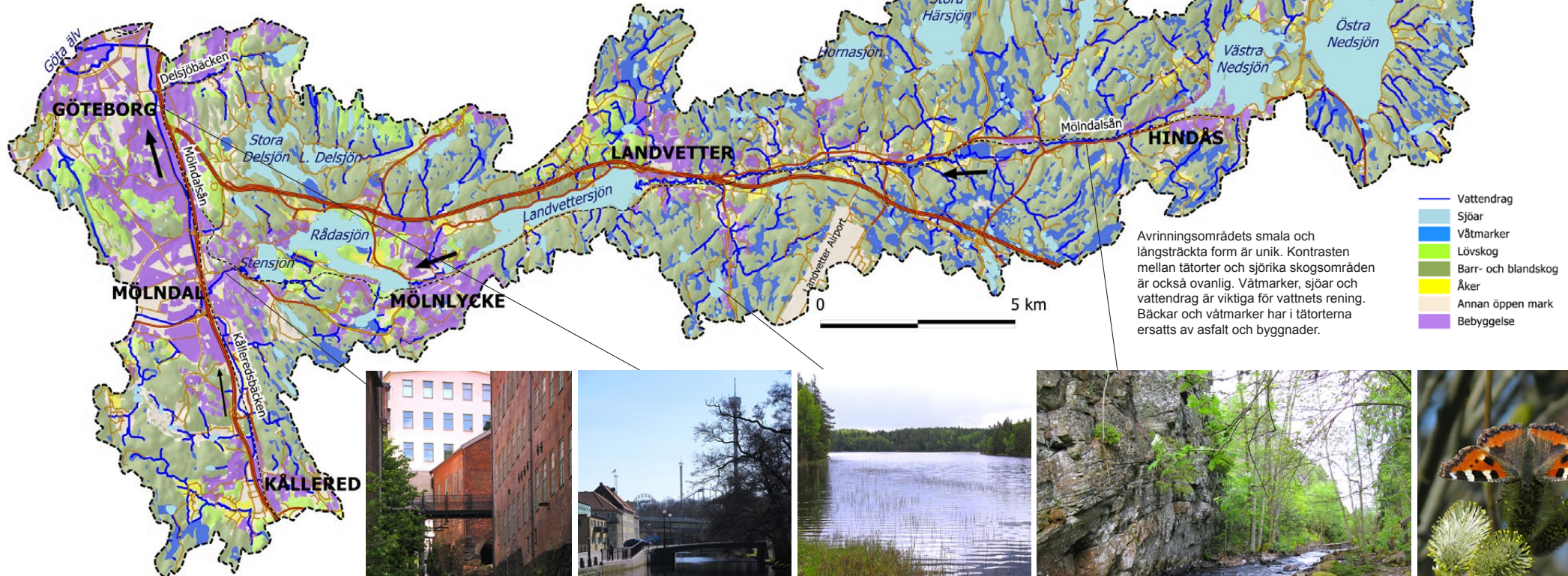
Allt detta gör vattensystemet unikt och livsnödvändigt. Vi måste därför förstå hur det fungerar och vårda det.

Sångsvan

Östra Nedsjön

Mölndals kråka

Mölndalsån vid Gärdå

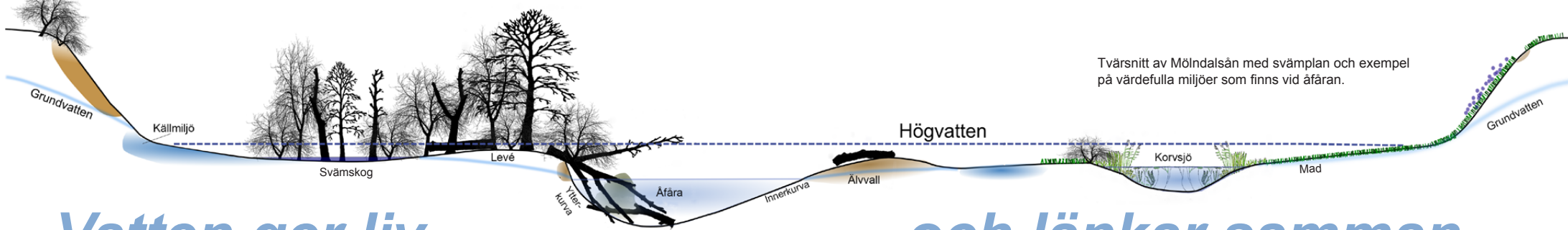
Skällsjön

Mölndalsån vid Risbohults naturreservat

Sålg och nåsselfjäril

Tvårsnitt av Mölndalsån med svåmplan och exempel på värdefulla miljöer som finns vid äfåran.

Vatten ger liv...

Den blå planeten

Jorden kallas ibland den blå planeten eftersom ytan till 2/3 består av vatten. Vatten finns överallt: I hav, sjöar, vattendrag, våtmarker, som grundvatten och i luften som ånga. Endast tre procent består av sötvatten. Bara 0,6 procent kan användas till dricksvatten eller för bevattning.

Vatten är unikt

Vattenmolekylens vinklade utseende ger vattnet många unika egenskaper. Det gör vattnet till ett bra lösningsmedel och transportmedel för byggstenarna i ekosystemet. Vattnet är därför helt nödvändigt för livets mångfald på Jorden.

Kretslopp utan slut

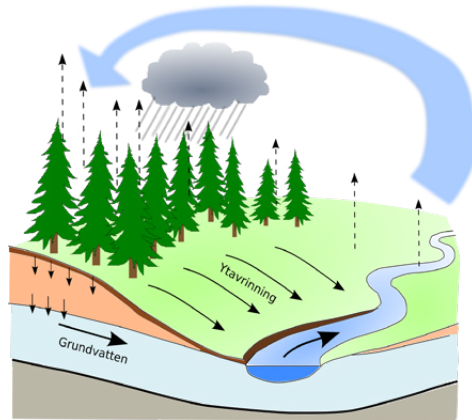
Vattnet finns i ett evigt kretslopp som drivs av solens energi. Det avdunstar från havet och förs in över land där ångan kondenserar och bildar regndroppar. Det tas upp av vegetationen, transporterar näringsämnen, används i fotosyntesen och avdunstar igen. Träd ger en särskilt stor avdunstning, vilket också kyler av omgivningarna. En del av vattnet sjunker ner i marken och bildar grundvatten.

På djupt vatten

Den största delen av vattnet i avrinningsområdet består av grundvattnet, utom synhåll djupt nere i marken. Rent och kallt grundvatten bildar värdefulla miljöer när det strömmar ut i vattendrag och sjöar eller i slutningar som källmiljöer. Vattnets synliga resa genom avrinningsområdet ut mot havet har därmed påbörjats.

Vatten skapar

Energien i det strömmande vattnet har under årtusendena format vattendragens fåror och dalgångar genom erosion, transport och avlämning av sand, grus, sten och block på olika platser. Detta pågående nyskapande av vattendrag är nödvändiga för lax, öring, nejonögon, dagsländor, bäcksländor och många andra arter.

Vattnets kretslopp.

...och länkar samman

Vattendraget lever

Vattendragets fåra ligger inte still. Vattnets erosion gör att den flyttar sig i sidled och bildar böljande slingor (meandringar). Mölndalsån behöver därför plats att röra sig. På så sätt blir den längre, vilket ger mer ytor för fiskar och andra djur, och vattnet renas bättre på sin väg.

Breda synen på vattendrag

Vid mycket regn eller snösmältning svämmar vattendrag och sjöar över sina kanter. Översvåmningsområden är naturliga och viktiga delar av vattendrag och sjöar. Svåmplan vid vattendrag behövs för att ta emot höga flöden. De är ofta artrika och viktiga för reningen av vattnet.

Att hänga samman

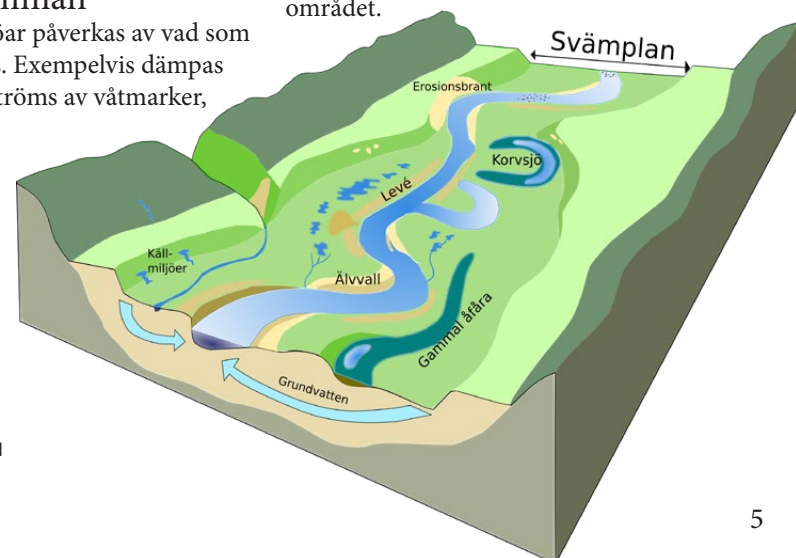
Vattendrag och sjöar påverkas av vad som händer uppströms. Exempelvis dämpas flödestoppar nedströms av våtmarker,

svåmplan och meandringar, samtidigt som vattnet renas på sediment och näringsämnen.

Vattenlevande djur behöver kunna förflytta sig uppströms och nedströms i vattensystem utan att hindras av dammar. De mest kända är lax, havsöring och ål som vandrar från haven långt upp i vattensystemen. Även andra fiskarter samt musslor, sländor och andra djur behöver kunna sprida sig i ett vattensystem.

Vi är vattenbärare

Växter, djur och människor består mest av vatten. Människan består till ungefär 70 procent av vatten. Vattnet flödar genom våra kroppar, och på så sätt är vi en del av vattnets kretslopp och avrinningsområdet.

Exempel på ett meandrande vattendrag med svåmplan. Vattnet skapar många värdefulla miljöer kring äfåran. Svåmplanet är viktigt för rening av vatten, grundvatten, utjämning av flödestoppar och för en mångfald av arter.

Vattenresursen

Det viktigaste livsmedlet

En människa kan leva upp till tre veckor utan mat, men endast några dagar utan vatten. Söttvatten är världens viktigaste livsmedel.

Vattenförbrukningen i Sverige är 160 liter per person och dygn. Det är tio gånger mer än i vissa andra länder.

Virtuellt vatten

I livsmedel, kläder och andra varor döljer sig dessutom ”virtuellt vatten”, alltså vatten som har använts under framställningen. Till ett par jeans har 10 000 liter vatten använts vid bomullsodling, tillverkning och transporter. När du tömmer kaffekoppen har du inte bara druckit ett par deciliter dryck utan även använt de 140 liter vatten som behövs för att odla kaffebönorna. I Sverige konsumerar vi nästan 6 000 liter virtuellt vatten per person och dag. Mycket av detta kommer från länder med vattenbrist.

Vattensystemet som resurs

Vi ser rent och friskt vatten som en självklarhet, det är bara att vrida på kranen. Men rent vatten kan bli otjänligt genom föroreningar eller genom sjukdomsallstrande mikroorganismer. Runt 300 000 personer får dricksvatten från Rådasjön i Mölndalsåns vattensystem. Med växande befolkning i tätorter ökar behovet av vatten och även sårbarheten. Det visar hur viktigt det är att vattnet inte förorenas och att naturens vattenrenande förmåga bevaras. Vi behöver hushålla med vattnet eftersom ett stort uttag av vatten påverkar grundvatten, sjöar och vattendrag.

Vatten är avkoppling

Dessutom behöver vi vatten på andra sätt. Tänk dig de glada ropen vid en badsjö, en spegelblank kvällssjö med en eka och ljudet från storlommen eller porlandet från en bäck. Allt detta finns i närheten av storstaden och är en resurs för välbefinnande och livskvalitet. Forskare har visat hur viktig naturen är för vår hälsa och läkekraft.

Rådasjön och Delsjöarna är Göteborgsregionens två viktigaste sjöar för rekreation. Varje år besöks de tillsammans av närmare en halv miljon människor.

Tankefel?

Ofta ses vatten som problem istället för en resurs. Vi försöker snabbt bli av med vattnet. Dagvatten från tak och asfalterade ytor leds ofta bort i raka rör till sjöar och åar. Genom att dika ut våtmarker och räta vattendrag har avrinningen i landskapet snabbats på.

Hus, vägar och järnvägar byggs på svämp-lanen och längs stränder. Det är som om vi glömt att dessa områden naturligt svämmats över under tusentals år och är en del av vattendraget.

Arbeta med naturen

Vi vet att väl fungerande ekosystem är livsnödvändiga. Dessa ger oss ovärderliga tjänster som rent vatten och ren luft.

Genom att arbeta med naturen kan vi använda dessa tjänster, samtidigt som vi undviker stora problem i framtiden.

Västra Nedsjöns norra strand

Mölndalsån

Vattenpilört

Vanlig groda

Utmaningar

Det har blivit bättre.....

Vi slipper idag många av de problem som fanns för 50 år sedan då orenat vatten släpptes ut i vattensystemet. Med ökad kunskap, nya lagar och rening har vattenkvaliteten blivit betydligt bättre. Livet i vattnen har återhämtat sig.

...men det finns utmaningar

Tyvärr har förstörelsen av vatten flyttats till andra platser i världen. De industrier där våra kläder, elektronik eller läkemedel idag tillverkas släpper ut stora mängder föroreningar i vattnen.

Trots förbättringarna i Mölndalsåns vattensystem finns det även här utmaningar.

Miljögifter finns i textilier, elektronik, bekämpningsmedel och annat vi tillverkar. Dessa kommer ut i vattenmiljön via gamla sotpipor, avloppsreningsverk, dagvatten och annat. Ämnena koncentreras i näringskedjorna och kan förorena grundvattnen. Ett nyfött barn i Sverige kan ha nästa 300 industrikemikalier i blodet.

Även om nedfallet av svavelsyra minskat är markerna ännu försurade. Kalkning kommer att behöva fortsätta minst 50 år i vattensystemet för att hindra försurning och att fiskar försvinner. Bilavgaserna innehåller kväveoxider som bidrar till försurning och övergödning. Även skogsbruk påverkar vattenkvaliteten genom att mer kväve och slam tillförs vattnet.

Många vattendrag har rensats på block, rätats och grävts till diken. Detta har försämrat förutsättningarna för vattenlivet.

Kraftverk och dammar i vattensystemet gör att fiskar inte kan förflytta sig. Det bi-

drar till att arter som lax, ål och flodpärlmussla minskar och riskerar att försvinna.

Sjöar och vattendrag regleras i systemet så att översvämningarna blir lägre. Detta riskerar att påverka livet i sjöar, åar och deras omgivning. Gäddornas lek är exempelvis beroende av översvämmade stränder i sjöar under våren.

En särskilt stor utmaning är det ökade exploateringsstrycket kring stad och tätorter. Allt mer mark används för bostäder, industrier och vägar. Vi bygger nära sjöar och vattendrag vilket ger problem vid översvämningar. Vattenrenande svämplan bebyggs, våtmarker fylls igen och bäckar kulverteras. Dagvatten från vägar, parkeringsplatser och industriområden sköljer med föroreningar till vattendrag och sjöar. Detta ger även mer översvämningar i bebyggda områden när det regnar mycket.

Tecken i tiden

Dämnet nära Mölndalsåns utlopp vid Gårda har byggts om. Samtidigt gjordes en fiskväg förbi dammen så att exempelvis ål, lax och havsöring kan ta sig upp i ån. Ett exempel på åtgärd som hjälper ekosystemen att återhämta sig.

Visioner?

Hur ser dina visioner ut? Det kan kanske vara hoppande lax i Mölndalsåns forsar vid Götaforsliden i Kvarnbyn. Eller kanske hur det ser ut när vi lever utan att förbruka resurserna för kommande generationer. Kanske hänger laxarna ihop med barnens framtid? Genom visioner skapar vi framtiden.

Mölndalsåns utlopp och delta i Landvettersjön

Fiskväg vid Gårda dämme

Elritsa

Svartskog i Mölndalsån i Landvetter. Numera omvandlat till parkområde.

Blodröd ängstrollslända

Vad kan vi göra?

EU:s vattendirektiv

EU ser vattnet som en av de viktigaste frågorna för Europas framtid.

Man har insett att arbetet måste ske i avrinningsområden över kommun- och nationsgränser. Det behövs också en helhetssyn på grundvatten, vattendrag, sjöar, våtmarker och svämplan.

Ett tvingande mål är att ekosystem och vattenkvalitet ska förbättras och nå minst "god status" i vattendrag, sjöar och grundvatten. Inga försämringar får ske. Arbetet sker i sexårscykler. Åtgärdsprogrammen är bindande och beslutade av Vattenmyndigheten i Sverige. De berör alla men särskilt kommuner, myndigheter, företag och markägare. Det är därför viktigt att vara insatt i sitt ansvar och vad de beslutade åtgärdsprogrammen innehåller (se hemsida för VISS).

Hållbara samhällen

I grunden handlar det om en hållbar utveckling. Det livsnödvändiga vattnet är centralt för detta.

Vi behöver nya kreativa tankar för att skapa kretslopp, leva smart och resurssnålt med helhetssyn på människa och natur.

En början

Det finns många exempel på enkla saker var och en kan bidra med:

- Minska vattenförbrukningen.
- Låt inte föroreningar hamna i avloppet eller i gatans dagvattenbrunn.
- Tvätta bilen i miljögodkänd tvätthall.
- Lämna miljöfarligt avfall till miljöstationen.
- Återlämna mediciner till apotek.
- Välj miljövänliga tvättmedel och överdosera inte.
- Köp miljömärkta och ekologiska varor och livsmedel.
- Släng mindre mat.
- Återanvänd istället för att köpa nytt.
- Källsortera.
- Planera din bilkörning.

Ge plats för vattnet

Vi behöver ge plats för vattnet. Genom att kommuner planerar och gör rätt från början undviks dyra kostnader i framtiden.

Naturen fungerar som reningsverk. Ju längre tid vattnet processas i en artrik natur desto renare vatten. Svämplan, våtmarker, slingrande vattendrag och marker vid sjöar och åar behöver därför skyddas.

Ett exempel på ekosystemtjänsternas värde kan tas från New York. Där satsades en halv miljard dollar på att återställa ekosystem utanför staden för att förbättra kvaliteten på dricksvattnet.

Gå inte över ån efter vatten

Behöver vi använda renat dricksvattnet till allt? Regnvatten skulle istället kunna användas till toaletter eller bevattning av stadsodlingar i städer och samhällen.

Ansvarsarter

I vattensystemet finns arter som vi har särskilt ansvar för. De signalerar också friska artrika ekosystem med rent vatten.

Smal dammsnäcka är med på den globala rödlistan. Ett kärnområde för världspopulationen finns i Västsverige och i Mölndalsåns vattensystem. Den lever i översvämningssområden i vattensamlingar som ibland torkar ut.

Klotgräs är en annan globalt rödlistad art som i landet främst finns i sydvästra Sverige. Den är en vattenlevande gräsliknande ormbunksväxt som växer i strandlinjen vid långgrunda stränder.

Både smal dammsnäcka och klotgräs är exempel på arter som behöver naturliga vattenståndsväxlingar med lågvatten och översvämningar vid rätt tidpunkter.

Flodpärlmussla är uppsatt som starkt hotad både på den globala och svenska rödlistan. En viktig del av populationen finns i Västsverige. Musslans larv lever under en tid som parasit på öring eller lax. Hoten är försurning, igenslamning av botten och brist på värdfiskar.

Strömstare är vanlig längs vattendrag vintertid. Det är norska strömstare som övervintrar. De sitter på stenar för att plötsligt kasta sig ner under vattenytan, där de letar efter husmask (nattsländelarver som bygger rörformade hus). Mölndalsån är speciell genom att det även häckar många strömstare under sommaren.

Guldsandbi är en rödlistad art som lever på ängsvädd och bygger bo i sandig mark. Både blomman och sandig mark finns ofta längs vattendrag. Ett kärnområde för guldsandbi ligger i södra Västergötland och den finns även längs Mölndalsån.

Smal dammsnäcka

Klotgräs

Flodpärlmussla

Strömstare

Guldsandbi i ängsvädd

Gränslöst

Naturen känner inte de kommun- eller nationsgränser som människan skapat. Europas vattendistrikt är ett synligt bevis på detta. De påminner oss om att vi behöver ett bredare och längre perspektiv när vi planerar och utvecklar vårt samhälle. Vi behöver insikt om att väl fungerande vatten- och ekosystem är grunden för såväl samhällen som individers hälsa och välbefinnande.

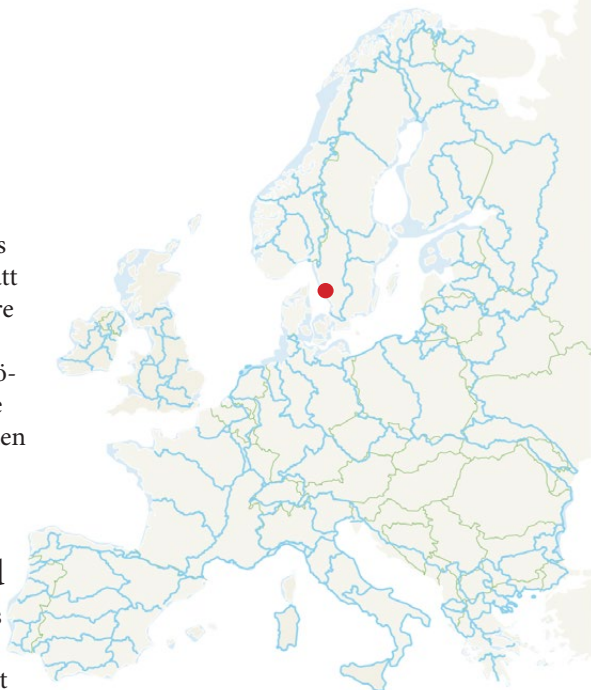
Mölnadalens vattenråd

Mölnadalens vattenråd bildades 2008. I vattenrådet ingår fem kommuner i avrinningsområdet samt flera intresseorganisationer och föreningar. Vattenrådet fungerar som mötesplats för att skapa samsyn och få ett helhetsperspektiv på vattenresurserna. Vattenrådet verkar för att vattnet i Mölnadalens avrinningsområde uppnår en god ekologisk och kemisk status.

Vill du veta mer?

- Vattenmiljöer i Mölnadalens avrinningsområde - en resurs för människor och ekosystem. Nolbrant 2011.
- Från källa till drömmarnas kaj. Svensson & Tjäder 2007.
- Mölnadalens vattenråd www.vattenradivast.se/molndalens-vattenrad
- Vattenmyndigheterna www.vattenmyndigheten.se
- Vatteninformationssystem Sverige VISS <http://viss.lansstyrelsen.se>

Kontakt: Monica Dahlberg 031-335 54 79 monica.dahlberg@goteborgsregionen.se

— Kustvattenområden — Gräns för vattendistrikt — Landsgräns

Europas vattendistrikt. Mölnadalens avrinningsområde är markerat med en röd punkt och ligger i Västerhavets vattendistrikt.

En del av Västerhavets vattendistrikt där avrinningsområdena markerats. Hitlar du Mölnadalens avrinningsområde?